

ОНЛАЙН РЕЧНИЦИ НА ГРЪЦКИТЕ ЛИНГВИСТИЧНИ ТЕРМИНИ

Борис Вунчев, Ирина Стрикова

Abstract: The aim of this paper is to summarize the features of Modern Greek linguistic terminology and to review the main online dictionaries of Modern Greek linguistic terms. Research shows that with regard to their origin Modern Greek linguistic terms can be divided into two main groups: domestic terms and loanwords. Loanwords are of three types: internationalisms, calques and semantic loanwords. Further, the paper examines four online dictionaries of Modern Greek linguistic terms: the glossary of the Center for the Greek Language, the dictionary of the University of Ioannina, the dictionary of the Department of German Language and Philology (Aristotelian University of Thessaloniki) and the dictionary of the Portal for the Greek Language. The dictionaries are presented in terms of content (types of vocabulary entries – traditional linguistic terms, modern linguistic terms, domestic linguistic terms, linguistic fields of origin, etc.) and organization (structure of vocabulary entries, database search possibilities, etc.).

1. Увод

Бурното развитие на новогръцката лингвистика през последните 30 години, както и изучаването на новогръцки език и лингвистика в много български висши учебни заведения, включително в магистърски програми и в образователната и научна степен „доктор”, поставя необходимостта от изследвания, свързани с лингвистичния метазик в новогръцки с оглед на една по-голяма цел: изработването на учебен гръцко-български и българско-гръцки речник на лингвистичните термини.

Настоящото научно съобщение има две ясно разграничени, но взаимосвързани цели. Едната е обобщаването на особеностите на гръцката лингвистична терминология, а другата – представянето на по-важните онлайн речници на гръцките лингвистични термини. Тук включваме само известните ни по-големи речници на лингвистичните термини. Не са включени различни малки речници (глосари),

съдържащи малък брой термини, обикновено от традиционната граматика¹.

2. Особенности на новогръцката лингвистична терминология²

Новогръцката лингвистична терминология се характеризира с нехомогенност и все още се намира в стадий на унифициране. Причините за това се коренят както в произхода на термините, така и в определени особености на новогръцкия език.

Според Ксидопулос и Павлаку (Ξυδόπουλος 2007, 1064) лингвистичният метазик в новогръцкия, с изключение на преките заемки, разбира се, е съставен от следните категории думи:

а) думи от общия речник: *ανάλυση* 'анализ', *περιγραφή* 'описание', *σύστημα* 'система';

б) думи със сравнително висока степен на терминологизация, които може да са част от общия речник: *απαλοιφή* 'изтриване', *επανάλυση* 'реанализ', *ουδέτεροποίηση* 'неутрализация', *άρθρωση* 'учленяване';

в) думи с висока степен на терминологизация, които не се срещат в общия речник: *λέξιμα* 'лексема', *εκφώνημα* 'изказване', *υπονόημα* 'импликатура', *σύμφραση* 'колокация'.

По отношение на начините на възникването им, отличаваме два основни процеса на образуване на термини – вътрешен (наследена или новообразувана на локална основа терминология) и външен (заемане):

1. Терминология, образувана на вътрешна основа

Една част от новогръцките лингвистични термини са наследство от античните и по-късни граматисти. Става въпрос за термини, свързани с традиционната морфология и традиционния синтаксис –

¹ Вж. напр. глосара на лингвистичните термини в училищните учебници (http://www.greek-language.gr/Resources/modern_greek/tools/lexica/glossology_edu/index.html, 26.03.2014 г.).

² В прегледа на особеностите на новогръцката лингвистична терминология се опираме в голяма степен на три статии на Ксидопулос (Ξυδόπουλος 2002, 2003, 2007, последната в съавторство с М. Павлаку), където се прави обстоен и прецизен обзор на проблема.

частите на речта, названията на падежите, названията на основните граматически категории и пр.: *φωνήεν* (*βραχύ, μακρό*) 'гласна (дълга, кратка)', *όνομα* 'име', *ρήμα* 'глагол', *πτώσει* 'падеж', *συζυγία* 'спрежение', *αντωνυμία* (*αναφορική, δεικτική*) 'местоимение (относително, показателно)', *διάθεση* 'диатеза', *δίφθογγος* 'дифтонг'. Образоването на нови термини от сферата на традиционната граматика, нужни за описването на новогръцкия език от фонетична, морфологична и синтактична гледна точка, продължава и в новогръцката епоха: *ισοσύλλαβα* 'равносрични съществителни', *ανισοσύλλαβα* 'неравносрични съществителни', *ιδιόκλιτα ονόματα* 'имена със специфично склонение', *ουδέτερη διάθεση* 'неутрална диатеза', *τρόπος* (*εξακολουθητικός, συνοπτικός, συντελεσμένος*) 'вид на глагола (несвършен, свършен, перфектен) и т.н.

2. Терминология, образувана чрез заемане

Основната част от съвременната терминология представлява външни заемки от различни западни езици. В новогръцки директното заемане на терминология не е прието по различни езикови, исторически и др. причини, затова директните заемки в новогръцката лингвистична терминология са изключително малко на брой: *νόρμα* 'норма', *κρεολή* (*γλώσσα*) 'креолски език', *βερμπалиσμός* 'вербализъм', *κονστροукτιβισμός* 'конструктивизъм', *στροукτουραλισμός* 'структурализъм', *κόρπους* 'корпус' и др.

Външните заемки обикновено са производни или сложни думи³ и биват три вида:

а) Интернационализми: образуват се в западни езици, най-често английски, но също френски и немски, и се възприемат в новогръцки чрез минимална адаптация с цел добавяне на флективен суфикс и интеграция в новогръцката флективна система. В голямата си част тези думи са образувани от гръцки морфологичен и лексикален мате-

³ Пример за непроизводна дума представлява *δείξη* 'деиксис', от англ. *deixis*. Анастасиади-Симеониди (*Αναστασιάδη-Συμεωνίδη* 1994, 35) нарича тези думи 'неедноморфемни', но този термин не е много сполучлив, тъй като не прави разлика между производните думи, в които се комбинират основа и словообразователна морфема, и сложните думи, в които са комбинирани две или повече основи.

риал чрез процедура, известна като рекомпозиция (вж. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 1994, 38–39): *σημικός* ‘семен’, *μερώνυμο* ‘мероним’, *морφή* ‘морф’, *υπώνυμο* ‘хипоним’. Част от лексикалните елементи за образуването на тези думи са зависими основи (известни и като конфикси), затова процедурата по образуване им се нарича конфикация⁴: *ιδιόλεκτος* ‘идиолект’, *αξιολογία* ‘аксиология’, *φώνημα* ‘фонема’, *μόνημα* ‘монема’, *ενδοκεντρικός* ‘ендоцентричен’, *απλολογία* ‘хаплогия’, *πολυμορφισμός* ‘полиморфизъм’ и мн. др. При тази категория думи често е трудно да се установи езикът-източник на външната заемка, тъй като след образуването и възприемането им тези термини започват често да се употребяват в голям брой научни текстове на различни езици.

б) Преводни заемки (калки), които заедно със семантичните заемки представляват вид външно индиректно заемане. При калкиране се заема както формата на термина, така и съдържанието на чуждия термин. В повечето случаи става въпрос за превод на чуждите термини с налични лексикални единици, но понякога се образува нова дума. В този случай с гръцки морфологичен и лексикален материал и съгласно правилата за словообразуване в новогръцки се изработва нова дума с основа – превод на новогръцки на основата на чуждата дума – и задължителната флексия, интегрираща новата дума в новогръцката именна флективна система. Примери за калки: *σημαινόμενο* (*signified*) ‘означаемо’, *ταξινομητής* (*classifier*) ‘класификатор’, *υπονόημα* (*implicature*) ‘импликатура’, *γλωσσική ικανότητα* (*linguistic competence*) ‘лингвистична компетентност’, *ορθολογισμός* (*rationalism*) ‘рационализъм’, *σύμφραση* (*collocation*) ‘колокация’, *προσφύματοποίηση* (*affixation*) ‘афиксация’, *ποσοδείκτης* (*quantifier*) ‘квантификатор’, *συμπεριφορισμός* (*behaviourism*) ‘бихейвиоризъм’.

В някои случаи, както отбелязва и Ксидопулос (Ξυδόπουλος 2003, 743), е трудно чуждият термин да се предаде на гръцки език с една дума и затова вместо калка на новогръцки терминът се предава с фраза: *προσθήκη συνενδείκτη* (*co-indexing*) ‘кoиндексирaне’, *λογική πρόταση* (*proposition*) ‘пропозиция’, *καθολική αρχή* (*universal*) ‘универсалия’, *παραλεμπτική αναφορά* (*anaphora*) ‘анафора’.

⁴ Вж. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 1994, 38–39

в) Семантичните заемки са друга категория външни заемки, с които се предават чужди лингвистични термини. При този тип заемки в семантичното поле на съществуваща гръцка дума се добавя ново значение, което не е продукт на вътрешноезиково развитие: *κεφαλή* (*head*) 'οπορά', *τεμάχιο* (*segment*) 'сегмент', *όψη, άποψη* (*aspect*) 'глаголен вид', *κλειστός – κλειστό σύμφωνο* (*occlusive*) 'оклузив', *στιγμιαίος* (*punctual*) 'моментен', *συνάφεια* (*relevance*) 'релевантност', *παρεμβολή* (*interference*) 'интерференция'.

Огромната част от лингвистичните термини, представляващи преводни заемки, навлизат в новогръцки от английски, като броят на заемките от френски и немски е доста ограничен. Причината за това е очевидна: огромната част от съвременната лингвистика се твори на английски език и съответните нови понятия и термините, които ги предават, се заемат от англоезичната лингвистична литература. Най-голямата степен на неунифицираност при новогръцките лингвистични термини се забелязва именно при преводните заемки. Това се дължи на факта, че гръцките лингвисти понякога предлагат различни гръцки термини за предаване на даден чужд: *υποδηλούμενη σημασία, υπονόημα* (*implicature*) 'импликатура', *επιρρηματικός προσδιορισμός, προσάρτημα* (*adjunct*) 'адюнкт', *ένδειξη, εκχώρηση* (*assignment*) 'приписване', *σύμφραση, σύναψη* (*collocation*) 'колокация', *λόγος, συνεχής λόγος* 'дискурс' и др.

Проблемът с нееднородността и неунифицираността на новогръцката лингвистична терминология е добре известен и в гръцките научни среди⁵. Някои от печатните речници на лингвистичните термини, издадени в последните двадесетина години, напр. тези на Сотирис Димитриу (Δημητρίου 1994) и на Георгиос Сакелариадис (Σακελλαριάδης 2004), за съжаление не допринасят в посока на унифицирането, тъй като не са съставени от специалисти-лингвисти и/или не прилагат единни принципи за изработването на гръцките термини. През последното десетилетие се забелязват координирани усилия за преодоляването на този недостатък. Тласък в стандартизирането на терминологията представлява гръцкият превод на Dictionary of Linguistics and Phonetics на Д. Кристал (Crystal 2003).

⁵ Библиография по въпроса е налична в споменатите три статии на Г. Ксидопулос.

Преводачът на речника Г. Ксидопулос за пръв път в новогръцката лингвистика и лексикография залага и прилага в практиката ясни правила за предаване на термините, опирайки се на четирите принципа за изработване на терминология, предложени от Г. Бабиниотис (Μπαμπινιώτης 1993):

1. *Приемливост* на термина (αποδεκτότητα), т.е. езикова правилност на термина.

2. *Информативност* на термина (πληροφορικότητα), т.е. изразителност, прозрачност и яснота на термина.

3. *Припомняемост* на термина (ανακλησιμότητα), т.е. краткост, синтетичност и деривационна релевантност.

4. *Преводимост* (μεταφρασιμότητα), т.е. съответствие на термина от език на език.

3. Представяне на гръцките онлайн лингвистични речници

Представените електронни речници се числят към синхронните ограничени речници за специална лексика съгласно типологията на Ксидопулос⁶.

1. Речник на Центъра за гръцки език (Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας)

Речникът е достъпен на сайта „Портал в подкрепа на преподавателите гръцки език” (Ηλεκτρονικός Κόμβος για την υποστήριξη των διδασκόντων την Ελληνική Γλώσσα (<http://www.komvos.edu.gr/>) на електронен адрес http://www.komvos.edu.gr/glwssa/Lexiko/lexiko_n.htm (24.03.2014 г.). Работната група на речника се оглавява от покойния вече лингвист А.-Ф. Христидис.

Речникът е едноезичен и обхваща около 100 лингвистични термина, групирани в отделни електронни страници според началната си буква. Термините препращат със съответен линк към свързани с тях речникови статии от същия речник. Термините представляват основни понятия от общата лингвистика, фонетиката, фонологията, морфологията, лексикологията, синтаксиса, текстлингвистиката, се-

⁶ Ξυδόπουλος 2007, 287–294.

мантиката и прагматиката. Всъщност речникът обобщава в азбучен ред ключовите думи на темите, разглеждани в отделните статии по гръцка лингвистика, поместени на сайта на Портала в подкрепа на преподаващите гръцки език. Авторите не предлагат превод на английски на съответния термин, което можем да оценим като недостатък. Статиите с тълкуванията на термините са изчерпателно разработени, с примери от новогръцкия език. В речника се срещат малък брой термини от традиционната гръцка граматика и традиционния гръцки синтаксис, основно от областта на фонетиката (*ρινικά σύμφωνα* 'назални съгласни', *υγρά σύμφωνα* 'ликвидни съгласни').

Образци от речниковите единици: *ἀήχα σύμφωνα*, *αναφορική λειτουργία*, *αυθαιρεσία*, *κοινωνικά δίκτυα*, *κωδικοποίηση*, *μεταγλώσσα*, *μετωνυμία*, *ομιλία*, *συνδήλωση*, *τροποποιητής*, *ύφος*, *χρήση*.

II. Речник на Университета в Янина (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

Речникът е достъпен на сайта на Университета в Янина на електронен адрес <http://users.uoi.gr/gjxydo/lexicon/glossary.html>. Редактор на електронния речник е гл. ас. д-р Г. Ксидопулос, а разработчик на базата данни е Милтос Делиянис. Речникът е двуезичен – англо-гръцки и гръцко-английски и обхваща общо 4056 термина от всеки един от двата езика. Възможностите за търсене са две: чрез машина за търсене, в която се въвежда търсената дума или части от дума, и чрез търсене по азбучен ред, съответно според латинската и гръцката азбука.

Речникът обхваща термини от най-различни дялове на лингвистиката: историческа лингвистика, обща лингвистика, „граматика” (в тази рубрика се поместени термини от традиционната граматика и традиционния синтаксис), фонетика, фонология, морфология, генеративна граматика (генеративен синтаксис), семантика, прагматика, лексикология, лексикография, дискурсен анализ, психолингвистика, невролингвистика, социоллингвистика, диалектология, компютърна лингвистика и др.

Речниковите статии са организирани по следния начин. При търсене на английски термин се визуализират следните полета: „1. Предлаган гръцки термин”, „2. Дял от лингвистиката”, като тази инфор-

мация е попълнена в по-малко от половината случаи, и най-накрая „3. Гръцки термин”.

Образци от речниковите единици:

5	Προτεινόμενος Ελληνικός Όρος	απόλυτη καθολική αρχή
	Κλάδος Γλωσσολογίας	ΓΕΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ
	Αγγλικός Όρος	absolute universal

4	Προτεινόμενος Ελληνικός Όρος	εκμετάλλευση δεδομένων
	Κλάδος Γλωσσολογίας	ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ
	Αγγλικός Όρος	data mining

21	Προτεινόμενος Ελληνικός Όρος	επαγγελματική διάλεκτος
	Κλάδος Γλωσσολογίας	ΔΙΑΛΕΚΤΟΛΟΓΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ
	Αγγλικός Όρος	occupational dialect

III. Речник на Департамента по немски език и филология на Аристотеловия университет в Солун (Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ)

Речникът е достъпен на сайта на департамента на електронен адрес http://www.del.auth.gr/index.php/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=32&Itemid=144&lang=el.

Речникът е обявен от създателите му за двуезичен, немско-гръцки, но всъщност е триезичен: немско-английско-гръцки, тъй като търсенето може да става по ключови думи или части от ключови думи на трите езика. Научният му редактор е доц. д-р Елени Бутулуси, а сътрудници по изработването и поддръжката му са Деспина Ламбру и Георгиос Кацикас (техническа поддръжка). Подборът на немските термини се основава на базисната лингвистична терминология, свързана с предметите по приложна и теоретична лингвистика, преподавани в Департамента по немски език и филология.

Работата по обработката на текстовете и ексцерпирането на термини започва още през 90-те години на ХХ в.⁷ Първият продукт

⁷ Кратката история на речника се базира на данните от официалната страница (<http://www.del.auth.gr/index.php/el/lexiko-cat/125-plhrofories>, 26.03.2014 г.)

на тази дейност е „Индексът на немски и гръцки лингвистични термини”, издаден от Е. Бутулуси през 1994 г. По-късно със средства на програмата за модернизиране на учебните планове на департамента се интензифицира работата по речника. През 2012 г. се добавят и термини, свързани с дискурсия анализ. Така към 2012 г. немските лингвистични термини от 1800 стават 2000. На следващ етап са добавени и съответните английски термини или термини на друг език, които са се утвърдили в английския лингвистичен метаезик. Освен основната цел – да бъде в помощ на студентите в департамента при работата им с немски и гръцки лингвистични трудове, речникът си поставя и задача да спомогне за хомогенизирането на гръцката лингвистична терминология.

Корпусът на речника се състои от:

а) индекси на лингвистични трудове на немски език, използвани в преподаването на съответните лингвистични дисциплини;

б) немски едоезични специални (лингвистични) и общи речници, гръцки общи едоезични речници и гръцки двуезични лингвистични речници (гръцкия превод на лингвистичния речник на Кристал, Crystal 2003) и

в) преводи на гръцки език на лингвистични трудове, включително преводи от английски.

Като език-източник на термините е възприет немският, след което е търсен съответен термин на новогръцки. При наличието на повече от един термини на новогръцки проблемните случаи са дискутирани със специалисти в съответния дял на лингвистиката и е селектиран най-подходящият или най-утвърденият термин.

Търсенето в речника се извършва на всеки един от трите езика (немски, гръцки, английски), като е достатъчно в търсачката да се въведат първите три букви на търсения термин. Речниковите статии са организирани с оглед на немския термин, като имат следната структура: в лявата колона е поместен немският термин и в квадратни скоби – английският, а в дясната колона – съответният гръцки. Образуваните от термина други термини се дават под основния, напр. *Dativ (m)* [en. *dative*], *Dativ des Nachteils (m)* [en. *dative of disadvantage*] [lat. *dativus incommodi*] и т.н. Обозначава се родът както на немските съществителни, така и на гръцките.

Дяловете от лингвистиката, които покрива речникът, са следните: фонетика, фонология, морфология, синтаксис, семантика, прагматика, текстлингвистика, семиотика и методика на чуждоезиковото обучение. В речниковите статии лингвистичните направления не са отбелязани.

Образци от речниковите статии:

Γερμανικός όρος [αγγλικός όρος]	Ελληνικός όρος
Dativ (m) [en. dative]	δοτική (f)
Dativ des Nachteils (m) [en. dative of disadvantage] [lat. dativus incommodi]	δοτική αντιχαριστική (f)
Dativ des Nutzens (m) / Dativ des Vorteils (m) [en. dative of advantage] [lat. dativus commodi / dativus sympathicus]	δοτική χαριστική (f)
ethischer Dativ (m) [en. ethical dative] [lat. dativus ethicus]	δοτική ηθική (f)

Γερμανικός όρος [αγγλικός όρος]	Ελληνικός όρος
Aussageweise (f) / Modus (m) [en. mood]	έγκλιση (f)

Γερμανικός όρος [αγγλικός όρος]	Ελληνικός όρος
freies Morphem (nt) [en. free morpheme]	ελεύθερο μόρφημα (nt)

IV. Речник на Портал за гръцкия език и езиковото обучение (Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση).

Речникът е достъпен на сайта на Портала на електронен адрес http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/index.html.

Порталът за гръцкия език и езиковото обучение е създаден със съфинасиране на гръцкото Министерство на просвета и вероизповеданията и Оперативната програма „Информационно общество” на Европейския съюз. Разработва се и се поддържа от Центъра за гръцки език в Солун. Съдържа материали, библиографии и други ресурси за изучаване на гръцкия език от всички епохи (старогръцки, средновековен, новогръцки), за преподаването на гръцки език, както и материали, библиографии и ресурси по гръцка история, ресурси по определени теоретични въпроси и др.

Речникът на лингвистичните термини е един от електронните речници, поместени в секцията с инструменти за изучаване на ново-

гръцки. Научният му редактор е гл. ас. д-р Мария Теодоропулу от Аристотеловия университет в Солун, научен консултант е проф. д-р Янис Велудис от същия университет, а редакционната колегия се състои от деветнадесет души, повечето преподаватели по лингвистика в различни гръцки университети.

Речникът е двуезичен – английско-гръцки и гръцко-английски – и съдържа около 630 термина. Търсенето става на всеки от двата езика чрез търсачка или по азбучен ред, като търсенето по азбучен ред става само по гръцката азбука. Водещ при оформянето на речниковите статии е гръцкият термин. Статиите имат следната структура: 1. Лингвистичното направление, в което се използва терминът, 2. Терминът на гръцки език и в квадратни скоби до него – съответният термин на английски език. Определен процент, но не повече от 30-40% от термините, са придружени с тълкуване на термина на гръцки език. Тематичните области на лингвистичните термини са следните: синтаксис, генеративна граматика, социолингвистика, езиков контакт, семантика, лексикология, лексикография, фонетика, фонология, психолингвистика, обща лингвистика, историческа лингвистика, когнитивна лингвистика, семиотика, прагматика, философия на езика, морфология, езикова типология, морфофонология, етнография на комуникацията, диалектология, социолингвистика, индоевропейско езикознание, езикова антропология, текстлингвистика, суперсегментни елементи, писменост, етнолингвистика, лингвистични школи и течения, невролингвистика, стилистика, компаративна лингвистика, превод, езиково овладяване, езиково изучаване, приложна лингвистика, ономастика, компютърна лингвистика, лингводидактика.

Образци от речниковите статии:

[μορφολογία]

δεσμευμένο μόρφημα [bound morpheme]

Ο όρος χαρακτηρίζει ένα μόρφημα ως προς την αυτονομία του και αναφέρεται στα μορφήματα τα οποία δεν μπορούν να εμφανιστούν μόνα τους στον λόγο (όπως τα ελεύθερα), αλλά εμφανίζονται πάντοτε σε συνδυασμό με άλλα. Π.χ. το στερητικό α [a], το ος [os] (που δηλώνει αρσενικό γένος ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής) και το γραφ [graf] (που δηλώνει

τη σημασία ‘γράφω’) δεν εμφανίζονται μόνα τους στον λόγο, αλλά πάντοτε σε συνδυασμό με άλλα όπως π.χ. στο *άγραφος*. Στα ελληνικά δεσμευμένα μορφήματα μπορεί να είναι και τα λεξικά και τα γραμματικά μορφήματα. (Βλ. και μόρφημα).

[κοινωνιογλωσσολογία]

καθομιλούμενη γλώσσα [vernacular language]

[μορφολογία]

παραγωγικό επίθημα [derivational suffix]

Βλ. μόρφημα

4. Вместо заключение

Настоящото научно съобщение поставя началото на едно по-системно изучаване на основните особености на гръцката лингвистична терминология и на по-важните печатни и онлайн ресурси в областта на съвременната гръцка лингвистична терминология като част от проект „Онлайн базиран учебен гръцко-български речник на лингвистични термини”, финансиран от Фонд „Научни изследвания” на СУ „Св. Климент Охридски” (Договор № 067/08.05.2014 г.). Освен изследване на въпросната проблематика, предстои преглед на наличните печатни гръцки речници на лингвистичните термини, както и изработването на онлайн базиран учебен гръцко-български речник на лингвистични термини.

ЛИТЕРАТУРА

1. **Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 1994:** *Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α.* Νεολογικός δανεισμός της Νεοελληνικής. Θεσσαλονίκη: 1994.
2. **Crystal 2003:** Crystal, D. *Λεξικό γλωσσολογίας και φωνητικής.* Αθήνα: Πατάκης, 2003.
3. **Δημητρίου 1994:** *Δημητρίου, Σ.* Λεξικό όρων. Γλωσσολογίας. Τ. Α & Β. Αθήνα: Καστανιώτη, 1994.
4. **Μπαμπινιώτης 1993:** *Μπαμπινιώτης, Γ.* Η Γλωσσική Πλευρά των Επιστημονικών Όρων. Το Βήμα, 20.6.1993.

5. **Ξυδόπουλος 2002:** *Ξυδόπουλος, Γ.* Προβλήματα Απόδοσης των Γλωσσολογικών Όρων από την Αγγλική στην Ελληνική. – Στο: *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*, 2002, 22, 495-506.

6. **Ξυδόπουλος 2003:** *Ξυδόπουλος, Γ.* Μεταφράζοντας ένα επιστημονικό σύγγραμμα: δυσκολίες και πιθανές λύσεις. – Στο: *Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου «Μεταφράζοντας στον 21ο Αιώνα: Τάσεις και Προοπτικές»*, του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας & Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη, 2003, 740–751.

7. **Ξυδόπουλος 2007:** *Ξυδόπουλος, Γ.* Λεξικολογία. Αθήνα: Πατάκη, 2007.

8. **Ξυδόπουλος 2009:** *Ξυδόπουλος, Γ., Μ. Παυλάκου.* Η διαχείριση της ορολογίας της γλωσσολογίας σε δυο μονόγλωσσα συγχρονικά λεξικά της νέας ελληνικής: Μια πρώτη κριτική αποτίμηση. – Στο: Baltazani, M., G. K. Giannakis, A. Tsangalidis & G. J. Xydopoulos *Proceedings of the 8th International Conference on Greek Linguistics* (Ioannina, Greece, 30 August-2 September 2007). Ιωάννινα, 2009, 1063–1077.

9. **Σακελλαριάδης 2004:** *Σακελλαριάδης, Γ.* Σύγχρονο λεξικό όρων και θεμάτων γλωσσολογικών. Αθήνα: Σαββάλας, 2004.